

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу
moodle.nati.org.ua

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Етнокulturологія»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма «Агрономія»

Рік навчання 1, семестр 2

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 3

Мова викладання українська

К-т філос. наук, доцент Литовченко Віктор Петрович
Viktorpl08@gmail.com

<http://moodle.nati.org.ua/course/view.php?id=845>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Етнокulturологія» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів галузі знань 20 – «Аграрні науки та продовольство» формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими володіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни - покращення гуманітарної підготовки студентів, ознайомлення студентів з основними тенденціями та формами етнокulturального розвитку українського народу від найдавніших часів до сучасності;

Завдання вивчення дисципліни: вивчення особливостей українського етносу у контексті світової етнокulturи, сформувати почуття етнічної самосвідомості, гордості за належність до української нації, прищеплення зацікавленості до досягнення духовних надбань українського народу.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:
дисципліни, що передують: Історія української державності, Українська мова за професійним спрямуванням;
дисципліни, що забезпечуються:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

Програмні результати навчання (ПРН):

- аналізувати основні етапи і закономірності історичного розвитку для формування громадської позиції;

- прагнути до самоорганізації та самоосвіти;

- проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції, лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1				
Тема 1. Культура та етнос	4/2	<p>Сутність та зміст понять «етнос», «фольклор», «етнічна культура», «народна культура», «масова культура», «національна культура». Зв'язок між етнічною та національною культурою. Визначальні риси етнічної культури. Вплив природного середовища на формування етнічної культури. Спільність мови як чинник формування етнічної культури. Картина світу в етнічній культурі. Релігія в процесі формування та функціонування етнічної культури. Етнічні цінності.</p> <p>Мова як етнічна ознака. Говірка, діалект, літературна та державна мова, мова міжнаціонального спілкування. Етномовні спільноти і сучасні мовні сім'ї. Етнологія як наука вивчення народів світу. Характерні ознаки етнічної культури. Етносоціальна спільнота: плем'я,</p>	Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей. тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.	10 балів

		<p>народність, нація.</p> <p>Роль та форми народних вірувань в етнічній культурі. Основні ментальні структури раних культур: міф, обряд, тотем. Реалізація та розвиток етнічної культури в комплексі видів народної художньої творчості.</p> <p>Антропогенез і теорії походження людини. Теорії етногенезу. Палео, мезо-, неоетногенез. Механізми трансляції культури: традиція, звичай, обряд, ритуал. Етнічні процеси в сучасному світі.</p> <p>Еволюціоністська культурологічна концепція. Біологічна концепція. Психоаналітична культурологічна концепція. Ціннісна культурологічна концепція.</p> <p>Функціоналістська концепція культури</p> <p>Концепції етногенезу українців. Походження етноніму «Україна».</p> <p>Антропологічні типи українців. Етнічні та географічні назви української землі. Етнографічна група. Історико-етнографічний регіон. Історико-етнографічне районування України, етнографічні групи українців. Етнографічне районування України та сучасний адміністративно-територіальний поділ України. Територіальні діалекти української мови.</p> <p>Національний характер та ментальність. «Хвороби» національної психіки. Етнічна релігія та міфологія українців. Народний світогляд.</p>		
--	--	--	--	--

<p>Тема 2. Матеріальна культура українців</p>	<p>2/2</p>	<p>Традиційний побут українців. Українська хата та господарські споруди. Регіональні особливості народного житла. Інтер'єр народного житла як образно-символічний і мистецький простір. Особливості української традиційної кухні. Способи приготування страв. Обрядові та святкові страви.</p> <p>Народний текстиль та одяг. Ткацтво як вид народної творчості. Техніки ткання. Килимарство. Орнаментика народних тканин та килимів. Осередки килимарства та художнього текстилю (Гуцульщина, Решетилівка, Кролевець). Способи оздоблення тканин: вибійка, вишивання. Особливості вибійки.</p> <p>Вишивання. Символіка вишивки та народні звичаї. Техніки вишивання, народні шви. Які вироби оздоблювалися вишивкою. Український рушник: Історія і сучасність. Функції рушника в українській культурі.</p> <p>Класифікація українського народного одягу. Характерні особливості українського народного одягу. Функції народного одягу. Народний одяг: історія і сучасність. Народна творчість і сучасна мода.</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.</p>	<p>10 балів</p>
<p>Тема 3. Українське народно- декоративне вжиткове мистецтво та художні ремесла</p>	<p>2/2</p>	<p>Класифікація українського народно-декоративного вжиткового мистецтва. Техніки та матеріали народного мистецтва. Види художніх ремесел. Українська орнаментика. Витинанка. Історія та техніка витинання. Витинанки як вид народної творчості. Сюжети народних</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.</p>	<p>10 балів</p>

		<p>витинанок. Витинанки в інтер'єрі.</p> <p>Ковальство як ремесло і мистецтво. Художня обробка дерева. Різьба по дереву. Плетіння з лози, рогозу, коренів. Дерев'яні та плетені вироби – меблі, посуд, реманент, декоративне оздоблення обійстя.</p> <p>Українська народна кераміка як вид декоративного мистецтва. Керамічні вироби та їх призначення. Керамічні кахлі. Посуд. Осередки гончарства (Косів, Опішня, Васильків). Осередки гутництва. Способи декорування гончарних виробів.</p> <p>Види та жанри народного малярства. Техніки та матеріали народного малярства. Народна картина. Козак Мамай. Видатні майстри народного малярства. Марія Примаченко. Петриківський народний розпис.</p> <p>Писанкарство як вид народної творчості. Звичаї та обряди, пов'язані із писанкою. Види великодніх яєць: писанка, крашанка, мальованка, дряпанка, крапанка. Традиційні та сучасні техніки їх оздоблення.</p> <p>Українські флористичні традиції. Квіти в українській обрядовості. Українська флористична символіка. Символіка рослин у народній традиції. Рослини – символи України (калина, верба, барвінок та ін.), їх використання.. Символіка світового дерева у народній флористичній традиції та сучасних аранжуваннях.</p> <p>Різдвяно-новорічні</p>		
--	--	---	--	--

		<p>композиції, композиції до свят зимового циклу. Композиції до свят весняно-літнього та осіннього циклу свят (Великодніх свят, свята Трійці, зелених свят, Маковія, Спаса та ін.). Вінок як традиційний оберіг та сучасна флористична композиція. Символіка букету до свята Маковея. Флористичні натюрморти. Спасівський натюрморт.</p>		
Всього за 1 модуль				30
Модуль 2				
<p>Тема 1. Українська обрядовість, музичне мистецтво</p>	2/2	<p>Народні свята зимового, весняного, літнього та осіннього циклів.</p> <p>Українська народна музика. Народні музичні інструменти. Троїсті музики. Мистецтво кобзарів. Види та жанри українського фольклору. Українська народна пісня. Види та жанри українських народних пісень. Обрядовий пісенний фольклор. Народні танці.</p> <p>Український прозовий фольклор. Народні казки та легенди. Народний гумор. Українські прислів'я та приказки.</p> <p>Музика як вид мистецтва. Музика княжої доби. Музичні братства. Музична освіта (Києво-Могилянська академія, Глухівська співацька школа). Церковна музика. Партесний спів. Церковний хоровий концерт (М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Ведель). Кобзарське мистецтво.</p> <p>Основні риси розвитку і жанри музичного мистецтва XIX - поч. XX ст. (М. Лисенко, Б. Сокальський, П. Ніщинський, М. Леонтович, К. Стеценко). Українська національна опера (С. Гулак-</p>	<p>Написання доповідей. тестів, підготовка презентацій, підготовка словника термінів. Виконання самостійної роботи.</p>	10 балів

		<p>Артемівський, М. Вербицький, М. Аркас, І.Воробкевич).</p> <p>Світська хорова музика (М. Лисенко, К. Стеценко, М. Леонтович, Я. Степовий, О. Кошиць, С. Людкевич). Створення та діяльність провідних хорових колективів (хор ім. Г. Верьовки, «Думка»).</p> <p>Фортепіанна музика (М. Лисенко, О. Лизогуб, В. Косенко).</p> <p>Симфонічна музика (М. Калачевський, М. Лисенко, Б. Лятошинський, Л. Ревуцький).</p> <p>Синтетичні види музичного мистецтва. Українські опера і балет.</p> <p>Народне та аматорське музичне мистецтво.</p>		
<p>Тема 2. Українське театральне мистецтво</p>	2/2	<p>Елементи театру в народних обрядах, іграх, мистецтві скоморохів, церковному богослужінні.</p> <p>Шкільний театр і шкільна драма. Вертеп – народний ляльковий театр. Роль братств та Києво-Могилянської академії в активізації театрального життя. Театр-балаган і його антикріпосницька спрямованість.</p> <p>Кріпосницький театр. Аматорський театр. Полтава і Харків – центри театрального життя в Україні у першій половині XIX ст. Закладення основ українського театру. Діяльність І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, М. Щепкіна, К. Соленика. Драматична творчість Т. Шевченка.</p> <p>Заснування професійного українського театру в II половині XIX ст. Театр корифеїв (М.</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей. тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.</p>	10 балів

		<p>Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька). Театр М. Соловцова у Києві. Тенденції побутовізму, романтизму і сентименталізму в українському театрі. Український професійний театр в Західній Україні.</p> <p>Поєднання національних традицій з європейськими впливами. Театр М. Садовського, драматургія Лесі Українки, В. Винниченка, О. Олесь. Нові напрями розвитку національного українського театру у 20-х рр. ХХ ст. («Березіль», «Центростудія»), театр мініатюр. Діяльність Леся Курбаса і М. Куліша.</p> <p>Особливості розвитку національного театру в 60-90-х рр. (С. Данченко, Р. Віктюк, А. Жолдак).</p> <p>Театральне життя України після здобуття незалежності. Поява нових театрів. Театральні конкурси і фестивалі. Занепад театрального життя як наслідок економічних кризових явищ.</p>		
<p>Тема 3. Українська архітектура та образотворче мистецтво</p>	2/2	<p>Архітектурні стилі. Види архітектури: житлова, цивільна, промислова, садово-паркова, палацо-паркова, містобудування.</p> <p>Архітектура Київської Русі. Дерев'яне та кам'яне будівництво. Софія Київська.</p> <p>Архітектура XVI – XVIII ст. Оборонна архітектура. Стиль ренесанс в історичній забудові Львова.</p> <p>Бароко в українській архітектурі (І. Григорович-Барський, С. Ковнір, І. Зарудний, Й. Шедель, Б.</p>	<p>Опрацювання першоджерел, написання конспектів, доповідей. тестів, підготовка презентацій. Виконання самостійної роботи.</p>	10 балів

		<p>Растреллі та ін.) Класицизм в архітектурі України кінця XVIII – першої половини XIX ст. (А. Меленський, В. Беретті). Містобудування, садово-паркова архітектура («Софіївка», «Олександрія» та ін.) Еклектика.</p> <p>Український модерн (В. Кричевський, С. Тимошенко, Д. Дяченко, О. Сластіон, О. Вербицький).</p> <p>Конструктивізм та раціоналізм в українській архітектурі XX ст. Типовий проект. Житловий масив. Створення домобудівної індустрії. Громадсько-культурне будівництво.</p> <p>Скульптура: основні види та жанри.</p> <p>Пам'ятки дохристиянської скульптури. Скульптура киммерійців і скіфів. Ювелірне мистецтво скіфів. Скульптура східнослов'янських племен. Збруцький ідол. Скульптура грецьких міст-держав Північного Причорномор'я.</p> <p>Скульптура в Київській Русі. Рельєф. Ювелірна майстерність.</p> <p>Ренесанс і бароко в українській скульптурі. Скульптурний портрет, надгробок, різьблений іконостас, декоративне ліплення.</p> <p>Українська скульптура в епоху класицизму та реалізму (І. Мартос, М. Микешин, Л. Позен М. Паращук, Б. Едуардс, П. Забіла, А. Попель та ін.) Монументальна скульптура Києва, Одеси, Львова, Полтави.</p> <p>Творчість українських скульпторів XX ст. (І. Кавалерідзе, В. Бородай, Г.</p>		
--	--	--	--	--

		<p>Кальченко, В. Зноба, М. Вронський та ін.)</p> <p>Пам'ятки української скульптури за кордоном.</p> <p>Мистецтво живопису в Україні. Загальна характеристика. Види живопису (монументальний, станковий, декоративний, театрально-декоративний).</p> <p>Жанри живопису (портрет, пейзаж, натюрморт, релігійний, історичний, батальний, побутовий, анімалістичний, міфологічний).</p> <p>Найдавніші пам'ятки живопису на території України (трипільська, зарубинецька, черняхівська та ін. культури).</p> <p>Візантійські впливи, формування власних традицій в Київській Русі. Фреска. Мозаїка. Іконопис. Книжкова графіка.</p> <p>Ренесанс і бароко в живописі. Світські елементи та риси реалізму в релігійному живописі. Поява портрету і пейзажу.</p> <p>Епоха класицизму в українському живописі (Д. Левицький, В. Боровиковський, А. Лосенко, А. Мокрицький). Майстри пейзажу (І. Сошенко, В. Штернберг).</p> <p>Реалізм (друга пол. ХІХ ст.). Демократичні тенденції в українському живописі, формування національної школи реалістичного живопису (Т. Шевченко, К. Трутовський, О. Сластіон, М. Самокиш, С. Васильківський, Ф. Красицький, В. Орловський, С. Світославський, М. Пимоненко, М. Мурашко, К. Костанді). Жанрове збагачення. Виникнення</p>		
--	--	---	--	--

		<p>рисувальних шкіл (Одеса, Харків). Створення художніх музеїв (Київ, Одеса, Харків, Львів). Організація художніх виставок.</p> <p>Український мистецький авангард початку ХХ ст. (М. Бойчук, К. Малевич, О. Богомазов, О. Екстер, Б. Бурлюк).</p> <p>Український живопис ХХ ст. (І. Труш, Й. Бокшай, О. Новаківський, М. Бурачек, М. Глущенко, В. Касіян, М. Дерегус, Т. Яблонська та ін.)</p>		
Тема 4. Українська література	2/2	<p>Загальне поняття про літературу. Фольклор – джерело виникнення основних літературних родів та жанрів.</p> <p>Перекладна та оригінальна література Київської Русі. Ораторсько-проповідницька проза, літописання, агіографія, паломницька та моралізаторська проза. «Слово о полку Ігоревім», «Руська правда».</p> <p>Ренесансні процеси в українській літературі ХІV – ХVІІІ ст. Полемічна література (І. Вишенський, Г. Смотрицький, М. Смотрицький, Х. Філалет, С. Зизаній, І. Борецький та ін.) Розвиток поезії (К. Сакович, К. Зиновійв, І. Величковський та ін.)</p> <p>Риси літературного бароко у творчості Г. Сковороди, Л. Барановича, І. Галятовського, І. Величковського. Розвиток шкільної драми (Ф. Прокопович, Д. Туптало, Г. Кониський, інтермедії). Козацько-старшинські літописи.</p> <p>Нова українська література. Становлення української літературної мови. Сентименталізм та</p>		10 балів

		<p>романтизм. Бурлеск. Творчість І. Котляревського, П. Гулака-Артемівського, Г. Квітки-Основ'яненка, Є. Гребінки, Л. Боровиковського. Т. Шевченко – основоположник реалізму в українській літературі. Збагачення жанрів і розширення тематики української літератури другої половини ХІХ ст. (М. Вовчок, І. Нечуй-Левицький, Панас Мирний, П. Грабовський, І. Франко, Леся Українка). Драматургія (М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко- Карий).</p> <p>Українська література ХХ – початку ХХІ ст. Розмаїття літературного життя в Україні у 20-х – на початку 30-х рр. Літературні об'єднання («Плуг», «Гарт», ВУСПП, ВАПЛІТЕ та ін.) Літературна дискусія 1928 р. Творчість П. Тичини, В. Сосюри, В. Чумака, М. Куліша. Київські неокласики (М. Рильський, М. Зеров, М. Драй-Хмара, Ю. Клен).</p> <p>Українська література у часи тоталітаризму. Репресії в середовищі українських літераторів. Соціалістичний реалізм. Кращі здобутки української літератури (творчість Ю. Яновського, А. Малишка, М. Стельмаха, О. Довженка, О. Гончара, П. Загребельного та ін.)</p> <p>Література 60-90-х рр. ХХ ст. Оновлення літератури з приходом шістдесятників (В. Симоненко, В. Стус, Ліна Костенко, Б. Олійник, І. Драч, Д. Павличко, Є. Гуцало та ін.) Здобутки української літератури.</p> <p>Література української</p>		
--	--	---	--	--

	діаспори (У. Самчук, І. Багряний, Б. Лепкий, О. Теліга, О. Ольжич, В. Барка, Є. Маланюк та ін.) Розвиток літератури після здобуття незалежності. Постмодерн. Творчість Ю. Андруховича, В. Герасим'юка, О. Забужко, І. Малковича та ін.	
Всього за 2 модуль		40
Всього за семестр		70
Екзамен		30
Всього за курс		100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано